Andrew Chadwick

The Hybrid media system. Politics and power

Oxford University Press, New York 2013, 254 ss.

DOI: 10.19195/1643-0328.21.14

Kształt i dynamika systemu medialnego uzależnione są od zmian zachodzących w systemie politycznym i społecznym. Niebagatelne znaczenie ma również rozwój technologii medialnych, który wywiera coraz większy wpływ na konieczność reinterpretacji oraz redefinicji wielowymiarowych sił przekształcających środowisko komunikacyjne zachodnich demokracji. Zrozumienie współczesnej komunikacji politycznej wymaga perspektywy, w której brane jest pod uwagę przenikanie się starych i nowych mediów — rozumiane jako „hybrydyzacja systemowa”. Oznacza ona nakładanie się, adaptowanie oraz równoczesne współistnienie nowych, cyfrowych form przekazu oraz starych, związanych z mediami elektronicznymi.

Problemem teoretycznym pracy jest wzajemne oddziaływanie nowych i starych mediów oraz ich wpływ na współczesną politykę. Jak wskazują autorzy, jest to główny wyznacznik współczesnej nauki o komunikowaniu politycznym. Rozwijające się technologie cyfrowe i sieci komunikacyjne są coraz bardziej zintegrowane i bardzo często zakłócają lub niszczą istniejące praktyki medialne i polityczne. Z reguły jednak rozwiązania cyfrowe zastępują inne formaty medialne, dlatego też stają się podstawą funkcjonowania hybrydowego systemu medialnego. Chadwick analizuje ten problem w perspektywie amerykańskiego i brytyjskiego systemu medialnego. Zastanawia się nad sposobem, w jaki politycy, dziennikarze i obywatele nagłaśniają sprawy związane z polityką, rywalizując o możliwość wpływania na kierunki rozwoju dyskursu politycznego.

Rozdział pierwszy jest swoistym zapoznaniem czytelnika z podstawowymi pojęciami i koncepcjami związanymi z hybrydycznością mediów. Autor w tym miejscu wyjaśnia, czym owo zjawisko jest, oraz zwraca uwagę na jego wielopoziomowy rozwój w ramach nauk społecznych. Dodatkowo zaznaczone tutaj zostają kolejne, bazowe elementy rozważań — władza, koncepcja systemu oraz logika medialna.

W rozdziale drugim autor analizuje wpływ, jaki hybrydyzacja wywiera na praktykę — zarówno polityczną, jak i medialną. Chadwick stara się przedstawić relacje między poszczególnymi etapami rozwoju mediów i ich wpływem na zachowania społeczne oraz polityczne.

W kolejnym rozdziale rozważania skupiają się na dynamice zmian wywołanych przez rozwój technologii komunikacyjnych. Autor wskazuje głównie na: (1) zmienną naturę publiczności, jej zachowania i aktywności, (2) nowe wzorce i reguły wykorzystania mediów, (3) najistotniejsze cechy strukturalne nadawców, które sytuują ich między odbiorcami a aktorami politycznymi, (4) media cyfrowe związane głównie z internetem oraz (5) rozwijające się formy medialności związanej z nakładaniem się poszczególnych sektorów medialnych.

Rozdział czwarty poświęcony został analizie dwóch wydarzeń informacyjnych z 2010 roku w Wielkiej Brytanii: skandalu „Bullygate” oraz przedwyborczej debacie telewizyjnej, w której udział wzięli Gordon Brown, David Cameron oraz Nick Clegg — kandydaci na urząd premiera. W tej części książki zostaje również wprowadzone pojęcie kręgu informacji politycznych (ang. *political information circle*), które w opinii autora wyjaśnia wszelkie procesy związane z tworzeniem i dystrybuowaniem informacji.

Rozdział piąty poświęcony jest powstałej w 2006 roku witrynie internetowej WikiLeaks. Głównie podkreślone zostały tutaj symbiotyczne relacje między samym portalem i dostarczycielami informacji a dziennikarzami, którzy odegrali istotną rolę w upowszechnianiu dzienników wojennych

z 2010 roku podczas wojny w Afganistanie. Rozdział ten wychodzi jednak poza samą analizę portalu WikiLeaks. Autor prezentuje również proces tworzenia materiałów informacyjnych w oparciu o zewnętrzne źródła, wskazując jednocześnie na mocne i słabe strony modelu hybrydowego.

W rozdziale szóstym Chadwick podejmuje analizę kampanii prezydenckiej Baracka Obamy z 2008 roku. Wskazuje on elementy konstrukcyjne kampanii, które poprowadziły kandydata demokratów do zwycięstwa. Do opisu zjawisk związanych z tym wydarzeniem autor wykorzystuje wcześniej przedstawione koncepcje teoretyczne, podkreślając tym samym znaczenie hybrydycznego charakteru procesów komunikacyjnych.

Rozdział siódmy jest ściśle powiązany z poprzednim. Autor także analizuje w nim kampanię prezydencką, jednak w o wiele szerszym zakresie. W tym miejscu wskazane jest, w jaki sposób wystąpienia Baracka Obamy wpłynęły na generowanie telewizyjnego, radiowego oraz prasowego nagłośnienia, które jest istotne z perspektywy prezentacji samego kandydata. Rozdział siódmy jest analizą tego, w jaki sposób hybrydowy system medialny kształtuje wynik wyborczy.

W rozdziałach ósmym i dziewiątym autor analizuje główne motywy pracy z zupełnie innej perspektywy. Swoje rozważania opiera o dane zebrane w 2010, 2011 i 2012 roku wśród czołowych organizacji medialnych i politycznych w Londynie. Rozdział ósmy poświęcony jest głównie dziennikarzom i newsom, które są odzwierciedleniem wydarzeń polityczno-społecznych. Rozdział dziewiąty opiera się na tematyce związanej z aktywizmem politycznym, kampaniami wyborczymi oraz komunikowaniem rządowym. Zastosowanie metody etnograficznej w badaniach pozwoliło autorowi na szersze zrozumienie zjawisk zachodzących między starą i nową logiką medialną a systemem politycznym.

Wielu czytelnikom elementy konstytuujące hybrydowe systemy medialne przedstawione przez Chadwicka mogą wydawać się banalne. Oczywiście jest wykorzystanie nowych mediów przez aktorów politycznych. Powszechna jest również konwergencja medialna, która wiąże się z łączeniem poszczególnych sektorów medialnych lub zastępowaniem jednych innymi. Autor książki przedstawia wszelkie zmiany w komunikowaniu politycznym w bardzo klarowny sposób. Skupia się przede wszystkim na tym, w jaki sposób logika organizacji medialnej ewoluuje w logikę mediów hybrydowych. Zmiana wpływa głównie na organizację i charakterystykę poszczególnych redakcji, które korzystają z wielokierunkowych kanałów dystrybucji i pozyskiwania danych. Zostaje tutaj mocno zaznaczony element partycypacji w procesach komunikacyjnych osób niezwiązanych ze światem mediów (s. 19). Co więcej, autor podkreśla że: „Logika medialna wprowadza użyteczne podejście w rozumieniu siły mediów oraz relacji między nimi”. Chadwick dosyć mocno podkreśla brak wyraźnej granicy między systemem politycznym i medialnym. Przedstawienie ich jako przenikających się sił było celem rozważań, do którego skutecznie udało się autorowi dotrzeć.

Chadwick zdaje się po części bazować na koncepcji złotego trójkąta Perloff¹ oraz modelu wymiany informacji Blumera i Gurevitcha². Jest to słuszne posunięcie, gdyż komunikowanie polityczne opiera się głównie na wymianie przekazów między zawodowymi komunikatorami — aktorami politycznymi i dziennikarzami. W zależności od kształtu poszczególnych systemów model może przybierać odpowiednio charakter wymiany lub adwersarzy. Niestety autor pomija nie mniej ważne systemowe koncepcje komunikowania politycznego, takie jak chociażby: model systemowy DeFleura³ wskazujący nie tylko na ogólnokrajowy, lecz także lokalny poziom komunikowania.

¹ R.M. Perloff, *Political Communication. Politics, Press, and Public in America*, New Jersey-London 1998.

² G. Blumer, M. Gurevitch, *The Crisis of Public Communication*, London-New York 1995.

³ M.L. DeFleur, *Theories of Mass Communication*, New York 1966.

Refleksje nad zmianami zachodzącymi na styku systemu politycznego i medialnego poparte są przykładami, które w bardzo skrupulatny sposób autor stara się przeanalizować. Jak sam zaznacza, tego typu zabieg ma być zwizualizowaniem konceptów teoretycznych, o których mowa, a nie tylko historyczną narracją. W rozdziałach ósmym i dziewiątym opiera on analizę hybrydowego systemu na badaniach — niewątpliwie wnoszących bardzo dużo do samej pracy. Skonfrontowanie perspektywy dziennikarskiej (s. 160) i politycznej (s. 187) pozwala na ujęcie problemu hybrydyzacji w jasny i zrozumiały sposób. Chadwick zdecydowanie posługuje się pojęciem „niszczycielskiej innowacji”, odnosząc się przy tym do koncepcji Christensena⁴ charakteryzującej zmianę technologiczną i jej wpływ na gospodarkę. Oznacza to, że wtłoczenie nowych mediów do procesów komunikacyjnych zupełnie zmieniło rynek medialny i polityczny oraz uzupełniło go o dodatkowe narzędzia niezbędne w kształtowaniu wzajemnych relacji między dziennikarzami, politykami i obywatelami.

Ciekawym i ważnym elementem rozważań jest koncepcja kręgu informacji politycznych (s. 61). Autor przedstawia w niej obieg przekazów o wielorakim charakterze, które angażują poszczególne elementy wchodzące w skład systemu politycznego oraz medialnego do określonego działania. Zdecydowanie krąg informacji nie jest ograniczony wyłącznie do spraw związanych z polityką. W dobie nowych mediów nadawanie znaczenia poszczególnym wydarzeniom jest sprawą otwartą, co oznacza, że każdy obywatel może stać się potencjalnym komunikatorem w przestrzeni medialnej. Chadwick podkreśla zresztą bardzo mocno znaczenie dziennikarstwa obywatelskiego jako formy wspomagającej procesy komunikowania politycznego (s. 150). Analizuje on również nieprofesjonalnych aktorów biorących udział w procesach komunikacyjnych — blogerów (s. 166).

Elementem analizy, który przysparza wielu kłopotów, jest rozróżnienie między miękkimi a twardymi newsami (s. 153). Nadawanie znaczenia przez dziennikarzy jest głównym elementem ich pracy. Bardzo często zależy od nich to, w jaki sposób przedstawiony zostanie wizerunek polityka. Niejednokrotnie uznanie informacji jako twardej — poważnej — prowadzi do zachwiania rzeczywistości, co często wprowadza efekt tak zwanego krzywego zwierciadła.

Książka napisana została w języku angielskim i wydaje się dosyć zrozumiała, aczkolwiek czasami można odnieść wrażenie, że autor stara się używać skomplikowanego, specjalistycznego języka w prostych koncepcjach teoretycznych, niepotrzebnie je komplikując. *The Hybrid Media System* jest niewątpliwie znaczącym wkładem w rozwój nauk o komunikowaniu i polityce. Przedstawione w niej koncepcje i analizy pomagają zrozumieć w prosty sposób procesy zachodzące w polityce i mediach. Praca przeznaczona jest jednak głównie dla czytelników zajmujących się marketingiem politycznym, komunikowaniem politycznym i politologią. Problem hybrydyczności rozwijającej się wraz z procesami technologicznymi powinien być podejmowany przez badaczy nauk społecznych, gdyż tworzy kolejny krok w analizie nad rozwojem systemu politycznego i medialnego, a w konsekwencji — społecznego.

Jacek Nożewski

⁴ C.M. Christensen, *The Innovator's Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail*, Boston, Massachusetts 1997.